

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE

ELŐFIZETÉSI ÁRA FÉLÉVRE 30.000 KORONA

ÚJ ESZTENDŐ ...

Jövünk a kifürkészhetetlen Valóság kezében nyugszik, mely elé mi magyarok minden jónak reményétől megfosztva, félve tekintünk. E szomorú hangulatban áhitatos sóhajjal, Isten nevében boldog új esztendőt kívánunk olvasóinknak.

A magyar jövődő csakis akkor kecsegtethet igazi boldogsággal, ha a mult bűneivel szakítunk és az évforduló napján a szeretet jegyében magunkba szálltan a reményteljesebb jövő megalapozásához fogunk.

Az 1925-ik évvel az ádáz torzsalkodás és ellenségeskedés szűnjék meg és minden magyar szívét a szeretet szállja meg. A tessék-lássék felebaráti szeretet igazi emberszeretetté alakuljon át, mely a sorsüdözöttet igazi érdeme szerint istápolja. Az emberi társadalom boldogulását egyedül biztosító és felmagasztosító szeretet elsősorban a családi szentélyben erősödjék meg. A meghitt körből induljon el hódító útjára. A megfogamzott szeretet azonban első lépésénél, a gyermekszeretelnél ne álljon meg, hanem haladjon tovább. Menjen elsősorban a szeretet eszméje a szabad természetbe, ahol a lelket és a testet legegészségesebb mederben nevelő természet-szeretetet alkossa meg. A magasztos természetet minden embertársunkkal szeretessük meg, hogy az elvadult hisztériás lelkek a szülő anyjukhoz, a legnagyobb boldogságot és megelégedést nyújtó természethez visszatérjenek.

Szeressük az eget változatos színeivel, szeressük az égbolton levő égitesteket és még inkább szeressük az égnek hozzánk legközelebb álló és gazdasági

hasznalhajtó madarait. A hosszú tél nyomorúságos napjain a hasznos és éneklő madaraink szenvedéssel teljes nélkülözéseiről ne feledkezzünk meg. A madárkakkal szemben szeretetünk nyilvánítása sok gondot és fáradságot nem okoz, mert az összegyűjtött zsírtalmozsa hulladékfaggyúval vagy zsíradékkal keverten lukullusi lakomát nyújt szegény kis madarainknak. Az apró szárnyas jószágok a szebb magyar tavaszt csakis segítségünk révén érhetik meg, hogy azután a jobb jövő beköszöntését énekükkel üdvözölhessék. A szeretetből fakadó jószágunkat az apró énekesek nemcsak szívhez szóló dalukkal hálálják meg, hanem a kártékony rovarok itásával kiszámíthatatlan hasznot hoznak. Az igaz szívből fakadó szeretet hálátlanságot nem ismer. A fa és egyéb növényzet a szerető gondozás és ápolás fejében hála jeléül a nyári nap melege elől hús árnyékot és üde levegőt nyújt, továbbá a gyümölcsfák nevelőjüknek üdítő és tápláló gyümölcsöt nyújtanak.

Szeressük egyszóval a kis illatos virágtól kezdve az ősrégi terebélyes fáig az összes hasznos növényzetet és ezt a szerető érzést minden gyermek szívébe oltuk be.

Szeressük a megélhetésünket biztosító és a legtöbbször a részünkre nélkülözhetetlen munkát végző állatokat. Adjuk meg nekik mindazt, amit Isten részükre úgyis adott, kíméljük, ápoljuk, gondozzuk őket és a szenvedésektől óvjuk meg.

Napjainkban az állatvédelem, sajnos, még sok kívánni valót talál. Például: lehet-e szikrányi sze-

retet oly embertársunk szívében, aki gyomra kíván-
ságát kielégítő élő szárnyasjóságot a piacról a konyha
vérpadjáig szorosán összekötött lábakkal, fejfelé
lefelé lógatva cipeli és a kínosan vergődő áldozatokat
tetszelegve lóbálja, miközben a legvígabb kedéllyel
szomszédnőjével hosszúideig elterferél. A kárhozát
sújtja az ilyen érzéketlen szívű kezét. Mindegyik
szeretőszívű magyar asszony, ha az állatkínzás előbb
említett leggyakoribb módját észreveszi, az érzés és
szeretetlenküli műveletlen embertársakat utasítsa
rende. Ha már a rendőrhatalóság ezen a téren nem
akar, vagy nem tud az állatszeretet érdekében ren-
det teremteni, úgy az állatvédelem fogalmával tisztá-
ban lévő asszonyaink ezt az állatkínzást utasítsák
rende.

Az igaz állatszeretetre neveljük gyermekeinket,
mely a fogékony gyermeki lelket a nemes nagy-
lelkűségre hajlamossítja.

Szeressük és szeretessük meg mindazt, ami szép,
jó és nemes. Elsősorban pártoljuk a magyar kultúra
szóvivőjét, a magyar irodalmat. Úgy mint télvíz ide-
jén az éneklő madárka az emberiség részére léte-
deket szolgáló életét a legnagyobb nélkülözések kö-
zött tengeti, úgy a magyar nemzet legszomorúbb
napjain a magyar kultúra is kellő pártfogás hiányá-
ban tengődik és ha ez a kis támogatás is elmarad,
akkor a magyar jövőt megalapozó kultúránk el-
pusztul.

Szeressünk, támogassunk mindent és mindenkit,
az apró kis madárkától kezdve, a fenköltgondol-
kodású emberig, ami vagy aki teremt és alkot,
szálljon szívénkbe és lelkünkbe a mindent romboló
gyűlölet helyébe az alkotó szeretet, mert csakis ez
alapon remélhetjük az évforduló napján Isten nevé-
ben a boldogabb magyar újesztendőt.

Raitsits Emil dr.

Lófestés a régi magyaroknál.

Régi irások forgatása közben már évek előtt fel-
tűnt nekem az a furcsaság, hogy a régi magyarok
— a 3—400 év előttiakat értve — megfestették a
lovaikat. Talán nem végzek fölösleges munkát, ha
régebben közzétett adataimat újabbakkal megtoldva
közlöm a lapok szíves olvasóival. jól tudva, hogy
sokan vannak, kik érdeklődéssel fogadják a magyar-
ság multjára vonatkozó folklorisztikus emlékeket.

Némely vidéken még ma is divatozik az a szokás
a lókupeczek közt, hogy a ló testének némely részeit,
melyeknek színe az állat értékét csökkentené, meg-
festik s ilyen módon az egyoldali rútító foltokat
eltüntetik vagy elleplezik. A ló homlokán levő
csillag eltüntetésére rendszeren Bismarck-barnát vagy
pokolkőoldatot használnak. Az utóbbit már a
17. század elején is használták erre a célra, mint
azt a legrégebb magyar nyelvű állatorvosi könyvnek
(Tseh Márton: Lovak orvosságos meg-próbált új
könyvetskéje, Lócse, 1656) egyik recipéje bizonyítja,
mely fekete foltok festésére színezüstnek és salétrom-
savnak a keverékét (tehát pokolkőoldatot) vagy pedig
gubacsból és vasgálicból készült tintaszerű folya-
dékot ajánl.

Az azonban, amiről most akarok szólni, nem
ilyen természetű, exterieur-beli hibákat leplező festés
volt, hanem afféle kozmetikus célokat szolgáló cifrál-
kodás. Úgy látszik, hogy ez a szokás csak a török
időkben került hozzánk; legalább arra vonatkozólag,
hogy régebben is használatos lett volna, nem tudok
adatokat. Kétségtelen, hogy keleti vagy tán jobban
mondva török szokás volt, mely nálunk a török
hódoltság idején sem volt az ország minden részén
általános használatban a magyarok közt. Legalább

ÚJÉV REGGELÉN.

Szeretnék szállni, villámok szárnyán,
Futni, száguldni, szélvésznek hátán,
Valami csodás, misztikus gépbe
Úlve, repülni multba, jövőbe . . .

Valami csodás, isteni szemmel
Lépést tartani röppenő perccel
És mindent tudni és mindent látni
Mi volt a multban s mit lehet várni . . .

Megfürödni a multak ködébe
S repülni gyorsan messze jövőbe
És tanulságot leszűrni ebből,
Tudni mi lesz e sivár jelenből! . . .

A csillagokat, eget megfutni,
Jelent feledni és megújulni
A tilkos jövő tündér ölébe,
Melyért epedünk bizva, remélve . . .

Óh jaj, vagy jobb így, nem tudni semmit,
Nem is sejteni, a jövő percit,
Nem tudni mit hoz jövőndő óra
Amely szikráit élénkbe szórja . . .

Vajjon mi lenne, ha mindent látnánk! . . .
Küzdelmekre vigaszt találánk! . . .
Vagy a sorsunkon kétségbeesve
Megsemmisülnénk, mélységbe veszve! . . .

Óh jaj, ki tudja! . . . — lelkünknek szárnyán
Ne szálljunk inkább, — könnyezve, árván
Viseljük sorsunk magyar határon
S szívünk epedjen, csak várjon, várjon! . . .

1925.

KISS DEZSŐ

Az ördög szekereén.

Írta: Fodor Pál.

A júliusi kánikula perzselő pokla terpeszkedett egész
Erdélyország fölött. Különös tüsszel ostromolta nemespatinájú
végvárát: Brassót. Ez a sorvasztó támadás talán nem is a bércék
alján szerényen meghúzódó ősi városka ellen indult, hanem
inkább a fölötté őrökődő Fellegvár ellen, mely kopasz szikla-
tömegével, az ébredő nap bitorában szinte izzani látszott, mint
egy elátkozott boszorkánykastély. A várost övező Cenk és Akasztó-
hegy sűrű lombirhájának ózondús, hűs kisugárzása ugyanakkor,
— minthacsak dacolni akart volna a tűz istenével, — mire
tikkasztó leplével a földre ért, a legfojtóbb hőhullámokat is
éltető, enyhe meleggé varázsolta.

A Fekete-templom környéke megeléknült. A közeli utcák
istenesebb hívőinek szapora lépteit, vagy egyik-másik haza-
felé szállingózó zajosabb kedvű székely kurjantását a kora
reggeli csöndben messze viszhangozták az égnek meredő
bércfalak.

A Kapu-utca egyik szögletén, egy csiki öreg székely, szekere
üléséről biztatta, noszogatta megátalkodott mokány lovait. Hol
szép szóval, hol meg ostorral próbálkozott, mindhiába. Ennek a
csökönyösségnek a nyitját csak azok ismerhették, akik tudták,
hogy a kóboros gazdája: Tóth Sándor uram, aki Borszékéről, meg
Előpatakról ásványvizet hord Brassóba, valamelyik korcsmában
felejtette magát az éjjel. A lovak utolsó marék takarmánya pedig
még az este elfogyott és most így éhomra, valahogy nem nagy
kedvet mutattak az indulásra.

A „Transilvania” felől hangos társaságból most vált ki Tekés
Imre, a brassói mulató fiatalság közismert vendégszereplője, aki
így vakáció, vagy sátoros ünnep idején, ide-ide ruccant Szent-
györgyről, mikor az otthoniaknak nem akart nyelvére kerülni

ezt következtethetjük Tinódi Sebestyén „Szegedi veszedelem” című énekének következő soraiból:

Nagy szép festett lovak a mezőn jargalnak,
Kikről fő terek elestek, megholtanak.

Thury József említi, hogy a törökök, mikor Sejbáni az Akhszi melletti táborozás alkalmából indulást parancsolt, ijaikat mindnyájan rendbehozták, tűz fölé tartva megszáritották, a lovak sörényét pedig vörösre és fehérre festették. Ugyanott azt is említi Thury, hogy gyermekkorából emlékszik egy játékversre, mely a mai napig fentartotta a lófestés régi emlékét. A játék abban áll, hogy a gyermekek összefogózkodnak, a körön belül egy leány áll, kívül pedig egy fiú járkal. A leány kérdezi:

Mit kerülöd-fordulod
Az én házam táját?

Mire a fiú azt feleli:

Mert igen megszereltem
A kigyelmed lányát.

De a leány azt veti neki:

Nem adom én a lányomat
Hintóskocsi nélkül,
A hintóban száz lo legyen,
Mind a száznak festett farka legyen stb.

Úgy látszik, hogy a fehér lovak farkát, sörényét és üstökét vörösre, a vörös vagy barnás színükét pedig fehérre festették. Hogy Thury-nak Sejbáni idézete is így értendő, az Seuter-nek 1599-ben Augsburg-

ban megjelent Hippiatriájából¹ is kiderül, hol (a 41 lapon) a fehér lovakról azt mondja: „solliche weisse Rossz werden von den grossen Herren hoch gehalten, denn sie geben ein schönes ansehen, sonderlich wann die Mönin, schopff und schwantz etwann rott gefeurt, wie es die Türken und auch die Ungern fast im gebrauch.“ Ebből az idézetből az is kiderül, hogy Seuter idejében már Németországba is átcsapott a lófestés divatja, sőt, mint alább meglátjuk, a németek később külön festő eljárást is eszeltek ki, mely eltért a török és a magyar módszertől.

A magyar adatok közül még a következőket említhetem: 1608-ban a törökök festett lovat és lóra való szerszámot visznek ajándékba Rákóczi Zsigmondnak.² 1640-ben Maurer Mihály, Rákóczi György portai követe jelenti, hogy fejedelem által a nagyvezirnek küldött ajándéklovakat előbb megfestette, hogy szívesebben fogadja azokat;³ a négy paripának sörényét, üstökét és a lábukat festették meg kannával, berzsényvel.⁴ Egy másik levélből is az derül ki, hogy Rákóczi

¹ Érdekes és sok magyar vonatkozást is tartalmazó könyv. Hogy csak a 33. lapon olvasható egyik pontot idézzem: „Aber die Siebenbürgischen, Zeckischen und Ungerische (Ross) sind auch zu gutem theil starck und resch, geben gute Kriegssross, die Ungerischen gewöhnlich schiech und schrickig, sonst sind es gute arbeitsame Ross, werden zu unsern zeiten fast gebraucht in die Gotziuegen, welche nur viel zu viel sind aufkommen bey uns, werden aber viel guter Ross darmit verderbt, die man wol in ander weg möcht gebrauchen.“ Másik helyen (43. l.), hol a fekete lovakról beszél, a következő megjegyzést teszi: „Die Spanier halten gar viel auf diese gar Kollschwartzte Rossz, wann sie gar kein weiss Zeichen, Von dannen sie ein Sprichwort haben: Morcillo sin señal, muchos lo quieren, y pocos lo han. Also sagen auch die Ungern, dass keinem Ritter etwas widerwertiges auff einem schwartzen Ross widerfahren stb.“

² Történelmi Tár 1899, 295.

³ Szilágyi Sándor: Levelek és okiratok stb. 613.

⁴ U. o. 619. Hogy néha a lovak lábát is megfestették, arról egyéb adataim is vannak.

Az ilyen többnapos mulatozás idején a szentgyörgyiek úgy vélekedtek, hogy a szigorló orvos Tekésnek esmét a kolozsvári egyetemen akadt dolga. Tekés ezalatt búcsúztatott a diákelet csapongó gyönyöreitől. Ez a búcsúztatás ötödfél esztendő óta tartott ugyan, de a vizsgák körül azért nem esett hiba. Keménykötésű, igazi lófészékely volt. Ha mulatott, addig ivott, amíg barátai kidültek mellőle. Ő maga valamennyinél tovább birta. Pajtásait nem egyszer olyan eszeveszett hangulatra gyűjtötte, hogy utána napokig egyébről sem beszéltek a Brassóiak.

A város rendőrségét ilyenkor készenlében tartották. Beavatkozásra ugyan nem igen került sor, de ahány tagja volt a „mulató Tekés lump kompániájának” (így nevezték őket a kis városka szigorú erkölcsű vénei), ezeken az éjszakákon annyi ablak alatt húzta a cigány. Harmadnap pedig éjjeli csendháborításért ugyanannyi személyt idézett maga elé a rendőrkapitány.

Az ilyen kiruccanás után, megfelelőbb alkalmatosságot keresve sem találhatott volna Tekés, Tóth Sándor szekérénel. Jó hajtással a kolozsvári vonatnál valamivel előbb ért Sepsit határába. Innen meg félórás gyalog sétával rendes időben érhetett haza. (A kóborossal dehogy is ment volna be a városba . . .) Ez a körülmény, mindenkor élénk bizonyossága volt annak, hogy Tekés, távollétében csakugyan dolgait intézte.

Ez egyszer azonban a hazamenés mégsem ment olyan simán, mint rendesen.

Amint barátaitól (már amelyikben volt még öntudat) elbúcsúzott, egyenesen a Kapu-utca felé tartott, ahol a kóborost ilyenkor renu sen ott találta.

Mikor meglátta a lovaival hiába próbálkozó atyafit, már messziről odakiáltott:

— No mi baj Sándor bá? — megyünk-e? . . .

— Mennénk instálom alásan, ha ugyan mehetnénk, — szól tarkóját vakarva az öreg — de baj van a kabalákkal . . .

— Mi van velük?

— Hát csak az instálom, hogy ha a rudas indítványoz, a nyerges nem fogalmaz. Ha meg a nyerges indít, akkor a rudas farol vissza. Így aztán se előre, se hátra . . .

Amíg így prézsmítált az öreg, a Cenk irányából egy oláh-cigány vetődött elő egy jókora medveboccsal, Tekés alighogy meglátta a medvetáncolatot, valami pokoli ötlete támadt, mert a következő pillanatban ravasz szemhunyorítással így szólt a tetetellen szekereshez:

— No öreg, ha csak az a baj, azon én könnyen segíthetek!

— Már hogyan gondolja tekintetes uram?

— Magunkkal visszük ezt a cigányt medvéstül. A többit bízom rá . . .

A Hargitába igyekvő markos cigány egyszer sem kérte magát. Átnyalábolta a boccsot s egy épp oly merész, mint ügyes fogással a kóboros hátulsó részébe gyömöszölte. Ő meg a pokróccal alkalmasabbá tett elején ülő Tekés hátamögé kupo-rodott. Mikor így elhelyezkedtek, Tekés valamit hátrasúgott a cigánynak. Azután hangosan ennyit mondott:

— No, most aztán gyerünk! . . .

A cigány csak erre a szóra várt. Medvenoszogató hegyes vasával megszurkálta a bocs érzékeny hasaalját. A mackó fáj-dalmában nagyot bődült. A talpas vad szagára amúgy is figyelmessé lett lovaknak több se kellett. Nem vártak már biztatást. Mintha tüzes csóvát nyomtak volna a farkuk alá, elkapták a szekeret és a nyakukon lógó csengő éktelen csillingelése mellett szinte röptették a Barcaságon át. A csökönyös jószágok a medve bögésére fekezhetetlen táltosokká változtak. Mintha maga Lucifer kapott volna a bakra, repültek szélnél sebesebben: át a Tömös hidján, aztán Szentpéteren, ahol már az ostromló kuvaszok sem bírták az iramot. Egymásután lemaradtak. Már Botfalut is elhagyták, ahol valamikor Barát Mócsi az ekével elragadó bokros ménnel futotta körül a határt. Arapatakon percek alatt átrobtak. Előpatakhöz közeledtek. Az öreg székely minden erejével fékezte volna a megindult két jószágot, de hasztalan. Az ideoda düllöngő mackó minden nagyobb zökkenésnél el-elbőgte magát. Ilyenkor a megriadt lovak farkuk alá rúgtak s még szilajabban ragadták tovább. Végre egy óvatlan pillanatban fogukra kapták a zabolát. Úgy vágattak folyton fölfelé, hol hegyszakadékban, hol dombnak kanyargó országúton. Nyomuk-

György idejében a lovak festésére *kannát* és *berzsenyt* használtak.⁵ 1647-ben Rákóczi György lovakat küld ajándékba a török vezérnek Budára, előbb azonban ott helyben megfestik azokat.⁶ Egy 1656-ból való erdélyi írásban⁷ „festett farkú kék lórol” van szó, szintúgy Esterházy György püspöknek 1663-iki végrendeletében is egy „kis fehér festett farkú lórol”, melyet Simándli nevű inasának hagyott.⁸ 1670-ben Bánfi Dénes Telesi Mihályhoz küldi a lovait, hogy *fessék meg őket*;⁹ úgy látszik, hogy az utóbbinak kannája vagy olyan ügyesebb embere volt, ki jól értett a festéshez. Munkács várának 1686-ból való egyik leltárában is megtaláljuk (mindenféle patikaszeret közt) a *kanna* nevet¹⁰. *Apor Péter* a „Metamorphosis Transylvaniae” egyik helyén azt mondja, hogy „mikor az olyan úrfiak darutollas süvegben, lódingósan, tarsolyosan felültenek *üszelyberzsenynyel*¹¹ veresre festett, köves, gyöngyös, kalárisos szerszámokkal, aranynyal szőtt portai cafrangokkal felöltözött lovakra... bizony akármely király udvara Európában cum recreatione megnézhetné volna”. Ebből nyilvánvaló, hogy *Apor Péter* a fiatalága idejében a lófestés még elterjedt szokás volt, legalább is Erdélyben. *Várasfalvi Szolga Mihály* Diáriuma (a 17–18.

⁵ Szilágyi S.: A két Rákóczi György családi levelezése, 363.

⁶ *Beke-Barabás*: I. Rákóczi György és a porta, 895.

⁷ M. Gazdaságtört. Szemle 1898, 161.

⁸ U. o. 1904. évf., 340.

⁹ Telesi M. levelezése, V. 365.

¹⁰ „Egy bürzsacsakoba *kanna*.” (Tört. Tár, 1900, 334.) *Thaly Kálmán* kérdőjelet tett utána, mert nem tudta, hogy mit jelentsen ez a *kanna* szó?

¹¹ Ezt a szót annak idején nem találtam meg a Nyelvtörténeti Szótárban, pedig megvan benne, de — mint arra *Tolnai Vilmos* (Ethnographia, 17. évf., 320) figyelmeztetett — nem a maga helyén, hanem *uszólag*, *uszován* címszók alatt. Nyelvészeink egy része a különös *üszely*-szót a francia *orseille* eltorzult alakjának tartja.

századból) szintén említi a lófestést;¹² ez a naplóíró azonban egyszerűen lemásolta Tseh Márton könyvének idevágó szakaszát, tehát nem érdemes bővebben foglalkoznom vele. Végül megemlíthetem még *Mesterházy Péter* érdekes jegyzőkönyvét (a 17. század végéről), mely egy helyen szintén utal a lófestésre, ott t. i., ahol azt mondja: „Mikor tetves labu lovad vagon: Ved az tehennek awagy egyeb allatnak az epeit es ves *kanat beleie*, az *kivel lovatt föstenek*... Ha kána ninczen, az koromis jo”.¹³

A *kána* (*kanna*) szó kölömben még néhány más magyar írott emléken is előfordul, így az Oklevélszótár 446. lapján (1597-ből): „Eg kerek skatulában Lo feostenj való *kana telj*”; továbbá 1663-ból „ludas szabásu Martalucz kurafi, *kánnával festett szakallu*, hegyes koporsóban való gyalázatos vén kurafi.” Előjön még a Nyelvtörténeti Szótár II. kötet 97. lapján is, ugyancsak *kannának* írva („Kannáért és börzsönért Illeynek adtunk 57 frt”), de helytelenül „*cantharus*”, *cupa* -nak (*kanna*, *korsó*) értelmezve.

A Nyelvtörténeti Szótár ezen adata Radvánszky munkájából (Magyar családélet és háztartás, III. k. 22. l.) van véve. E helyütt a gr. Thurzó Imre lakodalomához (1618) beszerzett cikkek jegyzéke olvasható. Igen valószínű, hogy ezt a nagymennyiségű festéket a lovak lakodalmi cícomájára használták fel. A Thury-féle játékversike utolsó kikezdésében is lakodalomról és a hintóba fogott száz *festett farkú* lórol van szó. De különösen megerősíti ezt a feltevést az, hogy a lovaknak „*török módon*” való festéséhez éppen a *kannát* és a *berzsenyt*, mely Radvánszkyknál egymás mellett van említve, használták. Tseh Márton idézett munkájában egyik fejezete u. i. így szól:

¹² V. ö. Erdélyi Múzeum, 1905. XXII. kötet.

¹³ V. ö. Állatorvosi Lapok 1906. 202. (Tolnai Vilmos közlése.)

ban beláthatatlan hosszúságú, vastag porkígyó hömpölygött végig. A szekeres valami kacskaringós fohászzkodásba kezdett, amit még marosvásárhelyi kilences huszár korában tanult. Aztán hátraszólt Tekéshez:

— Most aztán a pokloké a bőrünk!...

Mikor Előpatakon átrobogtak, faluhosszat kacagták a szárguldó, vegyes társaságot.

— Fogják el!... — hangzott egyfelől.

— Sohse bántsátok — velette oda csöndes gúnyval egy székeley atyafi. — Östére alkalmasint elúnják a hajszot!...

A medve ezalatt hol kétlábba kapott, hol visszadült. Az ide-oda kalimpáló cigány már-már alig bírta lefékezni. A tajtékozótalposokkal viaskodó székeley meg csaknem inaszakadtáig szorongatta a gyepőt. Maga Tekés görcsösen fogta a düllögő szekér két oldalát. Csak alkalmas pillanatra várt, hogy nyaktörés nélkül biztosabb talajra jusson. Amerre elvonultak, ez a nem mindennapi látvány hetekig tartó pletykát, meg kacagást jelentett a tréfaéhes falusi emberek száján.

Igy értek Szemerjáig. Aztán a sepsiszentgyörgyi Mikó-kollégium elé, ahol a törődött medvebocs egy elszánt ugrással kivetette magát a saroglyából. A cigány a medve után kapott, de egyensúlyát veszítve, az út kövezetére bukott. A múzeum előtt Tekés egy szempillantás alatt úgy érezte, mintha az egykori szigorú gubernátor szobor fejét megbotránkozással csóválgatna felé...

Az egyik hátulsó kerék ebben a pillanatban egy vas lámpaszlopba akadt, mire az egész tengely nagy recsegéssel levált a kóborosról. A szekeres esteben úgy vágódott Tekés ölébe, hogy hanyatbukfencsel mindketten a cigány és a bocs után gurultak...

Az egyik ló ugyanekkor élettelenül terült el. A másik pedig félig lerokkanva, kimerülten párja mellé roskadt.

Mikor Tekés másnap találkozott az öreg megyei főorvossal, hamiskás mosollyal ilyen kérdéssel fogadta:

— No Imre öcsém, hát mikor még megint Kolozsvárra? Valamit izennék a brassói Bacchus-istennek!...

ÖRVENDJETEK!

Kint szentfehéren száll a hópehely,
A dermedt földre csókokat lehel,
Az utcasarki régi kőkeresztre
Paplant pihézet fölfeszített testre...
Tövissel vérzett Krisztusunk sebére
Fehér kötést köt, hogy ne lássék vére.

Bent álmok estje ünnepet mesél.
Karácsonyest van. Angyalszó zenél.
Parányi gyertyák lángja táncol égnek.
Örvendj!... dicsőség!... zeng a boldog ének.
A béke csendje templomot varázsol
A szívekből, az eldugott tanyákból.

Karácsonyest van. Olyan szép az est!...
Tedd össze két kezed! Imádd, szeresd!
Simítsd meg szíved és ne tudd, hogy sirtál.
Örvendj! Ma eljött Ő, akit te hívtál.
Örömmel hozta tarka sok virágát.
Arannyal szórta szentifa sok kis ágát.

... S míg bent az ember szívvel ünnepel,
Kint egyre száll a sok, sok hópehely...
Az utcasarki régi kőkeresztre
Paplant terített fölfeszített testre...
Tövissel vérzett Krisztusunk sebére
Fehér kötést köt, hogy ne lássék vére...

„Miképpen kell a lovat török módon vörössen festeni. Elsőbben timsót főzz vízben, kivel a ló serényét, és farkát melegen mossad, de ha csak félig akarod megfesteni, csak addig mossad, annakutána: végy két lot vörös bersent, négy lot gummit, hat lot gallest, egy marok zöld dió kopácsát. Két óráiglan főzzed ezeket négy pint vízben, de ha igen bé-főne, tölts ismét egy kevés vizet reá, de úgy, hogy csak két pintig maradgyon. Annakutánna három font török festéket¹⁴ végy, főtt vizet tölts reá, azután egy medencében őket jól öszvegyurjad, mint egy tészát, kivel osztán jól bedörgölve a lovat fessed, ki után mind serényét és farkát ruhával jól bé-kössed. De ha a lovat félig akarod festeni: végy 10 font timsót, hat font bersent, 12 font gallest, hat font gummit, két marok zöld dió-kapácsát. És mikor ezeket öszvegyited, tehát négy ökor epéjét is tégy közibe, és a lovat dió-olajjal füsüljed.“

Volt azután a lófestésnek német módja is, mely (Tseh Márton szerint) a török eljárástól abban különbözött, hogy a festéket erős ecetben oldották fel s a ló sörényét, farkát ebben az oldatban háromszor-négyszer megáztatták, s végül ugyancsak dió-olajjal megfésülték.

A fentebbiekből azt látjuk, hogy a lófestésre vonatkozó legrégebb adatunk 1597-ből való s a szokás még Apor Péter ifjúsága idején (az 1600-as évek végén) is divatban volt. Kétségtelen azonban, hogy a magyarok már 1597 előtt is megfestették lovaikat (ha nem is „csillagokkal és arabeszkekkel“, mint ahogy Szendrey János mondja valahol), különösen olyan vidékeken, hol közvetlen érintkezésben voltak a török földbirtokosokkal, kikkel ajándékképpen lovakat cseréltek s kik, mint Maurer jelentése is bizo-

¹⁴ Ez alatt kána értendő. A németek is türkische Röthe-nek nevezték.

MAGYAR SZILVESZTER.

Írta: FODOR PÁL.

Megejtő, titkos, néma csend körül,
A palotákon bűvös fény rezeg ...
A szíobe sejtés álma tömörül
És rámkacagnak szép csillagszemek ...

Csak én bolyongok árván, egyedül,
Az én világom haj, — egy más világ ...
Lelkemre álmok rejtett gyöngye ül
És sírnak bennem ős melódiák ...

Így bandukol a senki gyermeke:
A holdas távol méla dalnoka,
Kinek ajkán a vágyak éneke,
Míg más tanyája bús szülőhona ...

Csillítgatom a fájdalom jáját:
„Ködös reményünk napja sütni fog! ...“
Szilveszter éj, te sorsdöntő barát,
Te már tudod, mi nekünk még titok ...

És mégse tör ma ránk a gyáva gúny,
A csüggedés, e gyötrő, kósza baj ...
A multra vágyak hervadt szirma hull
És megbocsájtón száll fölé a dal ...

Mögénk került egy hosszú év megint
A szenvedések szörnyű végsorán,
Turán-tüzek új, szent lidérce int,
Mely lángra kap, — a győzők víg torán,
— Talán a Hargitán! ...

nyítja, szívesebben látták, ha ezek a lovak. a törökök módjára, meg is voltak festve. Ezen ajándékozgatás révén terjedt el e furcsa szokás a magyarok között. Ne felejtjük el, hogy úgy a törökök, mint a magyar urak igen nagyra becsülték a lóajándékot s általában a lovat. Bizonyosága ennek, hogy már a honfoglaló vitézek is a lovakkal együtt temették el magukat s a keresztény korban királyaink s főuraink koporsója után ott lépdelt a kedvenc paripa. Fehér lovat áldoztak a magyarok istenének, tizenkét fehér lovat küld Árpád Szalán fejedelemnek s viszont a kiewi ruthén vezér ezer lovat küld ajándékba a hódító magyaroknak, csakhogy őt és országát kiméjék. Végrendelkező eleink testamentomában igen gyakran olvashatjuk, hogy előkelő uraknak, királynak, egyházi hatóságoknak, apátságoknak, káptalanoknak stb. lovakat hagyományoznak¹⁵ s gyakran még lélekváltású (pro salute animae) is lovakat ajánlottak fel, mikor már a földi étellel leszámoltak. A lovak iránti nagy szeretet magyarázza meg azt is, hogy alig van ország a világon, melynek történeti emlékeiben, okmányvaiban oly gyakran volna szó lólopásokról, mint a magyar régiségben.

Érdekes, hogy a lófestés révén némely vidéken a vadászkutyák megfestése is divatba jött, ami szintén török szokás volt. Gyöngyösi egyik versében¹⁶ u. i. azt olvassuk, hogy:

„A vadászó helyhez azomban jutának,
Jelül a kopóknak kürtököt fuvának,
Szij és selyem-pórázra ebeket fogának,
Elsőben is egy párt Ferencznek hozának.
„Dervis“ egyik; farka nagy lompot eresztett,
Törökországi faj, visel kövér testet.
Társa is ily, hiják „Besliának“ eztet;
Igen szép mindkettő, uszován is festett.“

A lófestés divatja tőlünk Németországba is átszármaozott.¹⁷ A 16. század előtt a németek sem ismerték azt s bár akadtak, kiknek állítása szerint Németországban már a középkor elején megfestették a lovat, ezt a föltevést semmi megbízható történelmi adattal sem tudták támogatni.

Ami végül a föntebb többször előforduló kana (kanna) vagy kána szót illeti, kétségtelen, hogy az nem egyéb mint az alkanna rövidítése. Így nevezték u. i. régente a ma Lawsonia inermis (L. alba Lam.) néven ismert keleti cserjét, mely a füzike-(Lythrum)-félék családjába tartozik s melynek gyökere (Radix alkannae verae s. orientalis) ezelőtt a hivatalos gyógyszerek közé is fel volt véve.¹⁸ Murray-nek Apparatus Medicaminum c. nagy munkájában (1794-iki kiadás II. köt. 113. l.) azt olvasom e növény leveleiről, hogy „hisce (foliis) orientales gentes ungues, manus, capillos, barbam aliasque corporis partes, item equorum jubam, caudam, colore, pro miscela varia, flavo, rubro, fulvo tingunt“. A növényt hennának vagy alhennának (alhinna) nevezik az arabok s hogy használata ősrégi, azt az egyiptomi múmiák festett részei is bizonyítják, Úgy látszik, hogy ma-

¹⁵ Többek közt Bethlen Gábor is „hatalmas fő-lovakat gazdag szerszámokkal“ hagyományoz végrendeletében a német császárnak s a svéd királynak.

¹⁶ L. a Nyelvtörténeti Szótárban „uszólag“ címszó alatt.

¹⁷ L. erről „Das Pferdefärben bei den Deutschen“ c. értekezésemet (Mitteilungen zur Geschichte der Medizin und der Naturwissenschaften, VIII. (1908), 334.)

¹⁸ Nem tévesztendő össze a nálunk is előforduló atracéllal (Alkanna tinctoria).

napság Európában csak az albán nők használják kozmetikus célokra, ellenben a török hódoltság idején a bosnyák, oláh és déloroszországi nők közt is divatozott ez a szokás s az akkori török nők nemcsak az ujjaikat, körmüket és tenyerüket, hanem a köldöktől lefelé, a csipők alatt is hennával festették be magukat.¹⁹ Vagy 10—15 év óta a mi drogistáink kirakatában is gyakran láthatjuk a hennaleveleket, mert nemcsak kozmetikus, hanem ipari célokra, selyemfestésre is felhasználják ezeket, alkannavörös-(alkannin-)tartalmuk miatt, (mely különben a mi atracélunkban is éppúgy előfordul). A „hennateá“-val való mosogatás sárgára festi a haját, éppúgy, mint a hidrogénhiperoxid, az utóbbinak azonban az a hátránya, hogy a haját egyszersmind törékenyebbé teszi, (kivált ha szalimaszesz hozzáadása nélkül alkalmazzák). Ezért is újabban a henna mind jobban háttérbe szorítja a hidrogénhiperoxidot a hajkozmetika terén. Indigóval keverve feketére festi a haját és a szakállt s ilyen célra különösen a perzsák használják a hennát.²⁰ A növény eredeti hazája valószínűleg Elő-India; innen azonban már ősrégen eljutott Perzsiába is és valószínűleg innen kapták a régi egyiptomiak, kik a kezüket, hajukat és körmeiket festették meg vele. *Dioskurides* „kypros“-nak nevezi a hennát; „kopher“-nek mondja az ótestamentumbeli Énekek Éneke és még ma is „chofreh“-nak nevezik a nubiaiak. A kéz és láb vörösre festése a hennával tehát már a régi zsidó nők körében is divatos volt. A kirgiz asszonyok ma is csinálják és *Schwarz F.* szerint²¹ ezek a vörösre festett lábak és kezek meglehetősen utálatos benyomást tesznek az európai emberre. Ha a henna-levelek porát csak vízzel nedvesítjük meg, akkor csunya, zöldes pépet kapunk, melyet a marokkói asszonyok arra használnak, hogy nyári melegben az arcukat kenik be vele (azt hiszem, ennek az a magyarázata, hogy a meleg éghajlaton a bőrbajok igen el vannak terjedve s ezek ellen a hennát hatásosnak tartják). Ha a kezüket vagy lábukat vörösre akarják festeni, akkor a hennát először citromnedvvel vagy más savanyú dolgokkal (borkövel, timsóval) elegyítik. A bőrön a vöröses-sárga szín körülbelül csak egy hétig marad meg (a körmökön valamivel tovább). A megfestés előtt rendszeren szalagokat is kötnek a kezükre és lábukra, hogy egyes helyek, csikok fehéren maradjanak.²² Érdekes, hogy a lakodalom ünnepe előtt különös gonddal befestik nemcsak a menyasszony lábát, kezét, tenyerét és talpát, hanem a vőlegényét is. Ez a művelet mindig nagyon szertartásosan történik: közvetlenül a lakodalom előtt a vőlegény — gyalogosan — elmegy abba a házba, hol a menyasszonya van, itt fátyollal letakarják és egy díszes, trónusforma székbe ültetik, egy öreg asszony-rokona a jobb tenyerét és a jobbkeze körmeit hennával meg-

festi s a hosszadalmas művelet közben a szék mellett álló két másik asszony kardokat csapkod össze a boldog férj-jelölt feje fölött. Nem tudom, hogy e különös szokásnak mi lehet a néprajzi magyarázata, bizonyos azonban, hogy a célja ugyanaz, mint annyi más lakodalomelőtti népies szertartásnak: hogy a *matrimonium*, mely annyszor végződik csalóddással és kölcsönös boldogtalansággal, most az egyszer *felix faustumque sit!* Magyary-Kossa Gyula dr.

A fák kultusza.*

Az amerikai Egyesült-Államok új erdészeti kísérleti állomásainak létesítéséről beszámoló hivatalos közleményben olvastam a következő mondatot: „A táplálék és ruházat alig valamivel fontosabbak a civilizáció jelenlegi állapotában, mint a fa, amelyre úgyszólván minden emberi tevékenységnél szükség van.“

Az, hogy ezt az igazságot mennyire ismerik fel és értékelik, fokmérője lehet az egyes népek általános kulturális színvonalának. Sajnosan kell megállapítani, hogy a fák kultusza tekintetében alig van valami különbség, ami népünket a Balkán népeitől elválasztaná; népünkben nincs meg az a kulturérzék, amelynek a fák szeretetében, ápolásában és tenyésztésük előmozdításában kell megnyilvánulnia. A magyar közéletben a fák és erdők szépségét és nagy nemzetgazdasági jelentőségét illetően általában olyan közönnyel találkozhatunk, aminő példátlan a nyugati nagy kultúrnépeknél.

Az erkölcsromboló háborús és az ezeket követő évek az amúgy is kifosztott ország faállományában olyan pusztításokat vittek véghez, aminőt a szükség távolról sem tett indokolttá s aminek helyreállítására néhány évtized munkájára lenne szükség. Az erre irányuló munkával, akarattal azonban, sajnos, alig valahol találkozhatunk. Bármerre járunk ma az országban, a határ a régihez képest a bántó és kiellen kopárság képét mutatja. Legnagyobb részben eltűntek a fasorok, a határtartó kisebb erdők, facsoportok, ligetek; az éger-, fűz- és nyárerdő borította árterületek szintén teljesen kopárak és nem teremnek mást, mint vízínövényeket és haszontalan gyomokat. Igen nagy baj az, hogy e fásítások, erdők természetes felújulására sem lehet számítani, mert a kecsketartás az általános elszegényedés következtében rendkívül elterjedt s a határban mindenütt szerteszét kóborgó kecskék a pusztítás munkáját állandósítják — a műveletlen, gondatlan ember asszisztálása mellett.

A kecske, amely már egész országokat kopárosított el, a fásító ember és a természet legnagyobb ellensége, mert lerágja a fák kérget és a fiatal sarjhajtásokat. Éppen ezért feltétlenül szükséges lenne a mezőrendőri törvényt kiegészíteni a rendelettel, amely szerint a kecskék legeltetése községenként csak egy szigorúan meghatározott területre korlátozottnék s a rendelet vagy törvény megszegői a legszigorúbban büntetendők.

Nem akarom itt a fák és erdők óriási fontosságát és közgazdasági jelentőségét tárgyalni a klimatikus viszonyok szabályozása, a vízszabályozás s ezzel kapcsolatban a vízierők kihasználásának szempontjából; olyan hatalmas jelentőségű kérdések ezek, hogy megtárgyalásuk túlnőne e közlemény keretein. Most csak arra akarok röviden rámutatni, hogy a nem termő területek hasznosításában milyen jelentős szerepe lehet a fásításnak s hogy ezen az úton is milyen lényeges módon enyhíthetnénk a csonkaország fában való nagy szegénységét. Az utak széle, a mesgyék, árok-, csatorna-, vízpart, kibányászott területek, a gazdasági növények termesztésére nem, vagy kevésbé alkalmas rosszabb minőségű talajok, mind nem termő területek akkor, ha azokon nem nőnek fák, ha azokat be nem fásítjuk, azokra erdőket nem telepítünk. A telepítésre szolgáló fák nemét természetesen a talaj minősége és a fekvés határozza meg. Rosszabb minőségű talajra, szárazabb fekvésben ültessünk akácot és erdei fenyőt, nedves helyekre, árterekre éger-, nyár- és fűzfát s ahová csak lehetséges, tölgyet, kőriszt és szilvát, amelyek legelsőrendű haszonfák. Szinte kimeríthetetlen tere van még kicsi országunkban a gyümölcsfák ültetésének is. Keskenyebb dűlőutak kínálkoznak arra, hogy széleiket gyümölcsfákkal, elsősorban alma- és cseresznyefákkal ültessük be. A dió kiválóan alkalmas szélesebb utak befásítására, mert háromféle hasznos van: szép is, gyümölcse is, fája is sokat ér. Sok, most még nem termő terület volna igen alkalmas a nemes kosárfűz megtelepítésére, amelynek révén a falusi háziipar egyik legfontosabb nyersanyagát lehetne könnyű szerrel előállítani.

* A felette megszívlelendő értékes cikket készakarva januári számunkban közöljük, hogy elég idő legyen a tavaszi faültetések tervezgetésére. A szerkesztő.

¹⁹ Der römisch-kaiserlichen Akademie stb. Abhandlungen (1757), V. Theil, 410. Azt is említi, hogy a 17. században főleg Alexandriából importálták a hennát Konstantinápolyba, ellenben Európa többi részeiben, a nagy beviteli vámok következtében, nem tudott elterjedni.

²⁰ Hogy a hennával és más szerek keverékével az arabok a fehér lovakat feketére tudták festeni, arról már *Al Gaubari* 13. századbeli munkája is megemlékezik. L. erről *E. Wiedemann* értekezését (Mitteilungen z. Gesch. d. Med. u. d. Naturwiss., IX.) 1910 (476.)

²¹ *Fr. Schwarz*: Turkestan. (Freiburg, 1900), 284.

²² V. ö. *Zeitschrift für Ethnologie*, 19. kötet (1887), 283.

A természetnek alig van fenségesebb, az értelemhez és érzékekhez szóló alkotása, mint egy hatalmas élőfa, s mégis csak egy bizonyos magasabb fokig fejlődött műveltségénél találkozhattunk a fák kultuszával. A rendes, tiszta német városka lakója közkincsnek tekint minden fát és bokrot, amely a város utcáit, tereit vagy sétahelyeit díszíti, a rideg üzleti szelleméről ismert Amerikában nem egy példa van rá, hogy a gombamódra szaporodó városok utcáinak irányát megtörik azért, hogy egy szép élőfát a kivágástól megmenthesenek, nálunk pedig alig lehet megvédeni az utcák, utak s az amúgy sem nagyterjedelmű parkok fáit a kiskorúak és felnőttek vandalizmusától. Amerikában is megvan a „madarak és fák napja”, amelyet a kultuszkormány a mi iskoláinkban is megtarthat, azonban ott ezt nemcsak üres kirándulással ünneplik meg, mint nálunk, hanem nagyarányú faültetésekkel, amelyeket az iskolák tanulói végeznek.

Nálunk úgy közgazdasági mint általános kulturális szempontból nagyon nagy szükség lenne arra, hogy a közönség megismeressék a fák kultuszának nagy jelentőségével, s az eziránt való érdeklődés benne állandóan ébren tartassék. Célszerű lenne evégből népszerű röpiratokat és hirdetőanyagokat terjeszteni, amint azt az amerikaiak teszik, az iskolákban pedig elrendelni, hogy ezzel a kérdéssel behatóan és állandóan foglalkozzanak, pályadíjakat kiűzni a fásításban és parklétesítésben legszebb eredményeket felmutató községek és városok között, az erdősítők magánosokat és községeket anyagi és erkölcsi támogatásban részesíteni, továbbá a fa- és erdővédelemre vonatkozó, a mainál hatásosabb törvényeket, intézkedéseket hozni és azokat szigorúan végrehajtani. Csakis ezen az úton érhetnők el azt, hogy a fák kultusza tekintetében hazánk a Nyugathoz, nem pedig a Balkánhoz tartozónak legyen tekinthető.

Surányi János.

Országos kanári-kiállítás Budapesten.

A „Magyar Nemeskanári-Tenyésztők Országos Egylete” 1924. december 7—8-án rendezte VIII. Országos kanári-kiállítását, mely úgy a rendezés, mint a kiállítás anyaga nézőpontjából a kanári-tenyésztés világsportjának nagyjelentőségű sikerét biztosította számunkra. A versennyel egybekötött kiállítás tartama alatt, az Állatorvosi főiskola gazdagon díszített, kupolás kiállítási termében a magyarországi kanári-tenyésztők és madárkedvelők ezrei hallgatták a kiállított madarak szebbnél-szebb hangváltozatait. A kiállítás minden várakozást felülmúló erkölcsi és anyagi eredményétől eltekintve, ki kell emelnünk annak nemzetgazdasági jelentőségét, amely abban áll, hogy az egyesület 22 éves serény működésével ma már — nem szólva a vérfriessítésre szánt importtól — fölsőlegesen tette számunkra a külföldi tömeges behozatalt, sőt élénk madárpiacot teremtett a Balkán államok részére, miáltal számottevő konkurencsei lettek Németország egykori világpiacának.

A kiállított madarai, a bírálók pontozásai alapján a következő díjakat nyerték:

A saját tenyésztésű osztályban az egyesületi aranyérmét, kiváló madaraival: „Mausz - Ulrich” 360 ponttal nyerték el.

Egyesületi ezüstérmét kapott: Brunner Sándor 260 ponttal és Juhász Tibor 244 ponttal.

A bírálók pontozásai alapján ezüstérmét érdemeltek még: Hiss Imre 242 ponttal, Monos István 240 ponttal, Tamás Mihály 234 ponttal, Sándor József 228 ponttal, Kapralik József 225 ponttal, Vedres Gyula 210 ponttal és Aperiánov Zakariás 198 ponttal.

Egyesületi bronzérmét kapott: Borbás Nándor 189 ponttal és Aperiánov Zakariás, ugyancsak 189 ponttal.

Bírálat szerint bronzérmét érdemeltek még: Hiss János 183 ponttal és Fischhof Mihály (Kiskunmajsa) 141 ponttal.

Az általános osztályban: Zaszada György 284 ponttal egyesületi aranyérmét nyert.

Egyesületi ezüstérmét kapott: Füredi Molnár Károly 275 ponttal, Csovich G. János pedig 260 ponttal.

Bírálat szerint ezüstérmét érdemeltek még: Baglyas Márton (Debrecen 251 p.), Berczelly Aladár (236 p.), Monos István (222 p.), Fischhof Mihály (Kiskunmajsa 221 p.), Brunner Sándor (221 p.), Tóthfalussy Béla (Albertfalva, 221 p.), Juhász Tibor (219 p.) és Lettner József (218 p.).

Egyesületi bronzérmét kapott: Szilágyi János (198 p.) és Kocsent Nándor (198 p.).

Bírálat szerint ugyancsak bronzérmét érdemeltek még: Schmukács Károly (197 p.), Tamás Mihály (164 p.), Vesztergál György (141 p.) és Hiss Imre (140 ponttal).

A mindenképpen sikerült kiállítás rendezéseért, az egyesület vezetőségét különös elismerés illeti meg.

F. — P. —

EBTENYÉSZTÉS

A „MAGYAR FOXTERRIER-TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE”

(Állatorvosi Főiskola poliklinikája, VII., István-út 2. szám. József 8—30)

HIVATALOS- ÉS SZAKKÖZLEMÉNYEI

Rovatvezető: újvári Cseh Ödön.

□□□

Néhány szó az 1924. évben bemutatott foxterrierekről.

Közli: Hungarian.

Az Úr 1924-iki esztendeje a múlté és ilyenkor helyes dolog egyrészt tenyésztőink érdemei szükséges méltatása, másrészt okulás szempontjából az őszinte, minden hátsó gondolat nélküli kritika.

A símaszörben stagnálást, a drótszörben számra kicsi, de minőségre **nagyocská** javulást láttam. Ez különösen áll két értékes tenyésztőnkre, a mezőhegyesi régi harcosra, Kock Gyulára és az új, de jóerejű fiatal tenyésztőnkre, Scholtz Bélára. (Krasznokvajdán.) Mindkettő érdemes munkát folytatott.

Most pedig rátérek kedvenc témámra — a símaszörű tenyésztésre s mindenek előtt az ez évben legsikeresebb „Cserkész” kennelre, mely a múlt évben egyedül állott, mindent leverve, ami újtába jött.

A símaszörű Köves Andor (Cserkész Kennel) „Cserkész Kabala” (Hungarian Cracker—Derby Győztes Pardon Caddy) szukában valóban kitünő foxterriert tenyésztett. A szuka abszolút terrier-karakter, a nélkülözhetetlen szukás fejjel, melyen talán csak a füleket, illetve azok nagyságát kifogásolhatjuk. Hosszú idő fog eltelni, míg hasonló símaszörű foxterrierünk lesz.

Kabala után azonban, sajnos, már nem valami sok jót mondhatunk. „Cserkész Komisz” és alomtestvére „Cserkész Kölyök” (Daddy Surány—Pardon Caramel) bár jók voltak ahhoz, hogy az összes kiállításokat uralják, mégsem mondhatom őket olyanoknak, melyek a haladás jellegével bírnának. Előbb említett szerintem kanos voltánál fogva, jó apaállatnak fog bizonyulni, a hozzá vezetett szukáknak azonban jőfejüknek és jómancsúaknak kell lenniök.

Ha már a fedező kanoknál vagyok, nem tudom eléggé helyteleníteni tenyésztőink elfogultságát *Flying Fox* (Champ. Drumlee Ringleader—Disgrace) símaszörű kannal szemben,

Flying-Fox símaszörű foxterrier kan (Champion Drumlee Ringleader—Disgrace). Teny.: Báro van der Hoop, Svájc. Tul.: Bernthaller Béla, Budapest, IX., Mátyás-u. 18. (Vajda M. Pál felvétele.)

mely bár kiállításokon, ha nem is ért el sikert, viszont leszámazása és különösen külvonalalaiban mutatkozó nemessége, terrier karaktere és a hazai foxterrierjeinknél hiányzó kiváló frontja, mancsai és abszolút gömbölyű csontjai miatt nem eléggé ajánlható. Különben ez évben már jönnek a *Flying Fox*, a *Dusky Tanner* (Dusky D'Orsay—Tangirls Double) és a *Leo von Degermoos* (Ch. Mimulus—Dora von Waldnabtal) ivadékok és akkor majd tovább cseveghetünk.

Mielőtt a simaszőrűektől búcsúznék, még két ujoncra teszek megemlést, a szopornycában elpusztult „*Cserkész Kontyos*”-ról, a kitűnő Cserkész Kabala alomtestvéréről és Sommer Boldizsár „*Hungarian Garlic*” (Mercilles Fellow of Dorincourt—Lágymányos Beauty) simaszőrű kanjáról, mely ha jobb kondícióban jött volna a szept. 28-iki kiállításra, úgy bizonyára az elsők között, ha nem a legelső helyen végzett volna.

A **drótszörben** a fiatalok, mint a Scholtz Béla tenyésztette „*Filkó Cserehát*” (Ch. Sobri Kisbér—Alraune Hazátlan) a Koch Gyula tenyésztésű „*Romeó Kisbér*” (Jack II. Kisbér—Champ. Girly) kanok, továbbá Somkerei Gusztáv „*Sonja Földönfutó*” (Champ. Archimedes—Ági Szakmáry) és Murai József „*Hasso's Mirzel*” (Hasso Lenz—Jessy II. von Lopodonum) nevű szukák alaposan szorongatták az öreg ágyúkat „*Champion Archimedes*” (Ch. Founter Crusader—Alraune) és *Champion Sobri Kisbér* (Champ. Kisbetyár Kisbér—Ch. Lilly Siklósd) drótszőrű kanokat,

végül az örök ifjú *Champion Lilly Siklósd* (Sweep Kisbér—Grettl von Haltertal) drótszőrű szukát.

Nem mulaszthatom el ez alkalommal megemlíteni Szabovits mester még külfölddel szemben is helytálló trimming készségét, amikor a tulajdonában lévő Ch. Archimedes, Ch. Filkó Cserehát és Jutka Cserehát foxiajival megmutatta azt, hogy hogyan is kell egy drótszőrű foxterriernek kiállításra jönnie.

Mielőtt átadnám a szót a tenyésztésünk — szerintem — hű képét mutató egy-egy handicapjének, figyelmeztetnem kell tenyésztőinket foxterriertenyésztésünkbe egy magát befészkelni készülő nagy hibára, a rossz fogazatra. A múlt évi kiállításainkon igen sok alsóharapású (undershot) úgy sima-, mint drótszőrű foxterrier állt a bírák elé, azonban hála azok jó szemének, egytől-egyig ledegredáltattak az őket megillető helyre. Csodálatosképpen (*nekem* egyelőre megmagyarázhatlanul), a legtöbb rosszfogazatú foxterrier sima- és drótszőrű keresztezésből származott. Talán igazuk van azon angol foxterriertenyésztőknek, kik azt állítják, hogy sem a simaszőrt, sem a drótszőrt nem lehet keresztezéssel javítani és hogy nagy kár feláldozni esetleges kis eredményekért a két szőrvariációnak a *fejben mutatkozó és szem előtt tartandó jellegzetességeit*. Szóval a keresztezésnél a fej romlik, nem-e romlik vele együtt — betudva a kivételeket — a fogazat is? Gondoljunk egy kissé e dolgok felől, beszéljünk e témáról, talán kísérletezzünk egyes ebekkel.

Az 1924. évben kiállított „kitűnő”, „nagyon jó” és „jó” küllem (forma) értékelést nyert **simaszőrű foxterrierek handicapje**.

A kövérbetűs egyedek szukák.

1	Ch. Cserkész Kabala 1923. XI/13.	84	Hungarian Cracker — Pardon Caddy	Köves Andor, Budapest
2	Ch. Maros Countess 1921. VI/17.	80	Ch. Lágym. Bobby the Devil — Maros Lonci	Bognár Lajos, Budapest
3	Cserkész Komisz 1923. VI/12.	74	Daddy Surány — Pardon Caramel	Köves Andor, Budapest
4	Flying Fox 1922.	70	Ch. Drumlee Ringleader — Disgrace	Báró v. der Hoop, Zürich
5	Hungarian Garlic 1922. V/7.	69	Mercilles Fellow of Dorincourt — Lágym. Beauty	Cseh Ödön, Budapest
6	„ Jack 1922. V/7.	68	—	—
7	Cserkész Kölyök 1923. VI/12.	68	Daddy Surány — Pardon Caramel	Köves Andor, Budapest
8	Halló Kisbér 1921. VI/21.	67	Ch. Lágym. Bobby the Devil — Rebeka II. S.	Koch Gyula, Mezőhegyes
9	Cserkész Kontyos 1923. XI/13.	65	Hungarian Cracker — Pardon Caddy	Köves Andor, Budapest
10	Lágymányos Detector 1921. VI/6.	65	Diving Daddy — Ch. Pittje Paulegg	Hölcz Lajos, Budapest
11	Fifi of Megyer 1921. VII/25.	65	Daddy Surány — Baby vom Hohenmarkt	Fuchs György, Budapest
12	Hungarian Fellow 1922. V/7.	65	Mercilles Fellow of Dorincourt — Lágym. Beauty	Cseh Ödön, Budapest
13	Hangos Rajkó 1923. VI/27.	64	Lágymányos Detector — Fifi of Megyer	Jandáurek Aurél, Budapest
14	Báby vom Hohenmarkt 1918.	64	Ch. Hungarian Nobleman — Kitty Floridsdorf	Max Müller, Wien
15	Pillangókisasszony Kisbér 1923. I/8.	63	Reck — Rebeka II. Surány	Koch Gyula, Mezőhegyes
16	Ready Kisbér 1923. I/8.	63	—	—
17	Daddy Fia 1920.	61	Diving Daddy — Lédi Poroszló	néhai Magyar Koósa, Titel
18	Jack Kisbér 1921. VI/21.	61	Ch. Lágym. Bobby the Devil — Rebeka II. Surány	Koch Gyula, Mezőhegyes
19	Dick Foxhunter 1923. III/15.	60	— — Black of D'court	Czajlik László, Budapest
20	Pardon Caramel 1922. VII/10.	56	Lágym. Detector — Favoritin of Megyer	Kirilovics György, Budapest
21	Baby Wh. II. of D'court 1920.	53	Sylvester Bohémgyerek — Dobogó Bl. & Wh.	Murai József, Budapest

Az 1924. évben kiállított „kitűnő”, „nagyon jó” és „jó” küllem (forma) értékelést nyert **drótszőrű foxterrierek handicapje**.

A kövérbetűs egyedek szukák.

1	Champion Archimedes 1921.	83	Ch. Fountain Crusader — Blenheim Baroness	németországi import
2	Ch. Filkó Cserehát 1922. X/29.	82	Ch. Sobri Kisbér — Alraune Hazátlan	Scholtz Béla, Krasznokvajda
3	Ch. Lilly Siklósd 1919. VI/9.	80	Ch. Kisbetyár Kisbér — Gretl von Haltertal	Gehmayer I., Siklósd
4	Romeó Kisbér 1924. I/10.	76	Jack II. Kisbér — Ch. Girly	Koch Gyula, Mezőhegyes
5	Ch. Sobri Kisbér 1921. VI/18.	75	Ch. Kisbetyár Kisbér — Ch. Lilly Siklósd	—
6	Sonja Földönfutó 1923.	72	Ch. Archimedes — Ági Szakmáry	Somkerei Gusztáv, Mezőhegyes
7	Hasso's Mirzel 1923.	70	Hasso Lenz — Jessy II. v. Lopodonum	németországi import
8	Figaró Kisbér 1924. I/10.	68	Jack II. Kisbér — Ch. Girly	Koch Gyula, Mezőhegyes
9	Buksi Cserehát 1922. X/29.	67	Ch. Sobri Kisbér — Alraune Hazátlan	Scholtz Béla, Krasznokvajda
10	Jutka Cserehát 1922. X/29.	66	—	—
11	Alraune Hazátlan 1921.	65	Sweep Kisbér — Dusi Hazátlan	Szabovics Ernő, Miskolc
12	Derű Állatkert 1923. III/17.	64	Lágym. Detector — Fenelány II. of Pamuk	Budapesti Állatkert
13	Marci Express 1923. I/7.	62	Ch. Sobri Kisbér — Elfe von Elsberg	Nagy Elek, Szeged
14	Nedda Váci 1921.	61	Ch. Fountain Forester — Trixie	Baintner Ernőné, Vác
15	Prearis King 1923. X/7.	60	Ch. Archimedes — Nedda Váci	Schuller Teri, Budapest
16	Sampusz Földönfutó 1923.	60	— — Ági Szakmáry	Somkerei Gusztáv, Budapest
17	Trépp Vadorzó 1923. VIII/23.	60	— — Biri Hazátlan	Wirnhardt Gyula, Budapest
18	Bagó Kárpát 1923. IV/24.	60	Apacs Hazátlan — Anna Hazátlan	Verss Károly, Miskolc
19	Apropo of Sisemol 1923.	59	Kutyavár Rázdmege — Déry Baroness	Felix István dr., Ercsi
20	Rabby Ciróka 1923. I/10.	59	Maros Fortuna — Wicky Ciróka	Sebastiani Tibor, Budapest
21	Csapodár Hazátlan 1923.	55	Ch. Archimedes — Sári Hazátlan	Szabovics Ernő, Miskolc
22	Charmant Perun 1923. IX/18.	53	Billy v. der Hölle — Mohra Unaensis	Fencsik Jenő dr., Munkács
23	Allasch von Gezelin 1922.	51	Funke — Ally von der Wuppertal	németországi import

Meghívó.

A Magyar Foxterrier-Tenyésztők Egyesülete évi rendes közgyűlését 1925. február 9-én d. u. 6 órakor tartja a m. kir. Állatorvosi főiskola poliklinikáján (Budapest, VII., István-út 2, József 8-30), melyre a tagokat azzal hívja meg, hogy a most hirdett közgyűlés határozatképtelensége esetén a közgyűlés folyó évi február 16-án ugyanazon helyen és órában tartja. Utóbbi közgyűlés a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes. Alapszabályunk 8. §-ának d) pontja alapján a közgyűlésen csak azon tagoknak van szavazati joguk, akik folyó évi tagdíjukat befizetve, tagsági jegyükkel azt igazolják.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. A számvizsgálóbizottság jelentése. 4. A felmentés megadása és a számvizsgálóbizottság választása. 5. Az 1925. évi költségvetés tárgyalása. 6. a) A pénztári ellenőrt helyettesítő választmányi tag megerősítése előbb jelzett állásában. b) A hiányzó és lemondott választmányi tagok betöltése a pótválasztmányi tagok sorából, illetve megválasztása. 7. Indítványok, melyek írásban legalább három nappal a közgyűlés előtt az elnöknek nyújtandók be.

Kérjük összes tagjaink pontos megjelenését.

Budapest, 1925. január 15.

újvári Cseh Ödön s. k.,
egyesületi titkár.

Raitsits Emil dr. s. k.,
egyesületi elnök.

Figyelmeztetés, F. évi február hó 9-én d. u. 5 órakor választmányi ülést tartunk a közgyűlésünket megelőzőleg.

A „MAGYAR DOBERMANNOSOK“

(Budapest, VIII., Baross-utca 77. II. 2. Távbeszélő: József 113-78.)

HIVATALOS- ÉS SZAKKÖZLEMÉNYEI.

Rovatvezető: Szeless Pál dr.

□□□

A magyar kutyásoknak boldog újesztendőt!

□□□

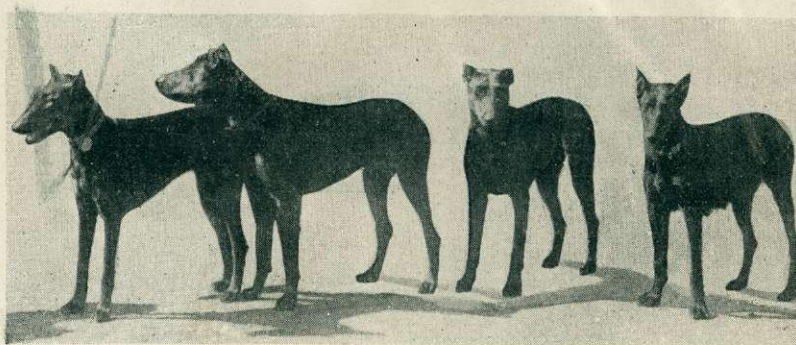
Évi rendes közgyűlésünket 1925. évi február hó 5-én (csütörtökön) este fél 8 órakor a „Vörös béka“ vendéglő (I. ker., Krisztina-körút 107.) különtermében tartjuk, melyre sportügyünk érdekében mindegyik tagtársunk megjelenését kérjük.

Tárgysorozat: 1. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése. 2. A választmány a) elnök, b) titkár, c) törzskönyvvezető, d) tenyésztési tanácsadó, e) idomítási intéző, f) pénztáros és g) állatorvos évi jelentése. 3. A számvizsgálóbizottság jelentése és felmentése. 4. A tagsági díjak megállapítása. 5. Az 1925. évi költségvetés. 6. Indítványok, amelyek az alapszabályok által megállapított módon nyújtandók be. 7. A tisztikar részbeni új választása. A tagsági igazolványt mindenki hozza magával!
„Az év legfontosabb ülésén való részvétele kötelesség!”

Értesítjük tagtársainkat, hogy amennyiben villamosjegyeik megújítását óhajtják, azt díjtalanul eszközöljük.

A tenyésztés eredményei közt szerepel a tenyésztés is, amely ezúttal első ízben volt kiírva. Lényege az, hogy az eredmény a rendőrkutyaverseny és a küllemosztályozás sorrendi számainak összegéből tevődik össze. A cél:

A legsikerültebb „Naphegy” alom.

Az anya:
Dolly v. Haidhausen
tul.: Kuthy dr.

1924. Bajnok
Hajrá
id.: Hochstädter

1924. Győztes és Nyerő
néhai Hejehuja
tul.: Sándor Piri

Hipp Hipp Hurrá
pompás idomítója és
tul.: Nagy Lajos

minél jobb küllem mellett, minél nagyobb használhatóság. Az öt legjobb kutya eredményét alább adjuk:

	Rendőrkutya v.	Küllemben	Összesen	Helyezés
Naphegy, be szép vagy				
Bupsz	1	5	6	IV
Naphegy Dorka	3	3	6	III
Naphegy Emese	4	4	8	V
Naphegy Hajrá	2	2	4	I
Muki v. Baissdorf . . .	5	1	6	II

A M. D. legutóbbi összejövele nov. hó 7-én a Vörös Békában volt. Megelőzőleg az újból működő Magyarországi Rendőr- és Védőkutya Egyesülettel közös megbeszélést tartott az M. D. választmánya. A további barátságos együttműködést és tervszerű munkaprogramot biztosítottuk.

Utána a szokásos M. D. összejövetel következett, amelyen a M. R. V. E. tagjai is résztvettek.

Tenyésztési hírek. Naphegy Dorka M. Ri. D. T. 10., mely egyike legkiválóbb tenyészszukáinknak s mint rendőrkutya is a legjobbak közül való, Szénásy Lajos földbirtokos (Tiszasüly) tulajdonába ment át.

Az 1921. évi szalagdij és szalag(rendőrkutya)-versenygyőztes Naphegy be szép vagy Bupsz M. Sl. fekete tenyészszukát november 1-én Bécsben befedezte Arno von Himmelbach rendkívül nemes barna fedezőkan. Minthogy a tenyésztő a születendő alomot az egyesületnek adományozta s így a M. D. tulajdonát képezi, a kölykeket a M. D. programját híven a tagok közt helyezi el, de csak elsőrangú sportkezekbe. Ugyancsak befedezte november 1-én Bécsben a Husserl Károly tulajdonát képező 1922. évi Derby-győztes Naphegy Emese B. Bl. fekete szukát, Bupsz ivadékát, Cunz Hoch-Wart fekete fedezőkan, amelynek nálunk Dolly v. Haidhausen és Naphegy Dorka után származó elsőrangú ivadéka az almot sokatigérové teszik. Bertl v. Achau, legjobb kanunk, november 8-án befedezte a Németországból származó szintén barna Grete Rink tenyészszukát. November 18-án Rigo vom freien Grund barna kan — Bécs elismerten legjobb fedezőkanja — befedezte a Manno Miltiades tulajdonát képező idei szalagverseny és tenyészosztály győztes Naphegy Hajrá D. C. fekete szukát. Naphegy Flóra B. A., „kütünő” küllemosztályozást nyert barna szuka, Bertl v. Achau után 6:6 barna kölyköt vetett november 10-én.

Telephírek. „Törökvész” Afra (tul.: Streba József VII. ker., Thököly-út 106.) Greif v. Pelttau után 0:2 kölyköt vetett.

„Parnassus” Juno (tul.: Klein Miklós dr. VIII., Balassa-u. 11.) Bertl v. Achau után 8 utódnak adott életet, ebből 1:1; 1:0; előbbi szuka dajkál.

1921. nyerő és bajnok „Naphegy” be szép vagy Bupsz M. Sl. Arno v. Himmelbach (Wien) után 4:2; 2:0 utódról gondoskodott. Ezen kölykök az M. D. tulajdonát képezik. Igénylők közgyűlésig tartoznak vételárat pénztárosnál lefizetni. Bajard v. Berlichingen, szül. 1924. nov. 2. Wien, fekete kan, Tresso v. Ostersee, szül. 1924. júl. 27. Staltach, Bajorország, fekete kan, a D. P. K. társelnöke fr. Reimberger (Wien) fáradozása révén állományunkba került.

MAGYARORSZÁGI RENDŐR- ÉS VÉDŐKUTYA-EGYESÜLET.

Az újrakezdett M. R. V. E. A Magyarországi Rendőr- és Védőkutya-Egyesület, amelyet még Meszlényi Pál és néhai Peterdy Kálmán alapított 1913-ban, hosszas szünet után újult és fokozott erővel kíván működni. November 2-án tartotta közgyűlését, amelyen az összehívó Datky Lajos dr. rendőrkapitány vázolta az egyesület múltját és jövő terveit. Kolonits Ferenc a rendőrkutya-sportról beszélt s ebben a hazai idomítás egész történetét és minden eredményét felölelte.

A M. D. nevében Szeless Pál dr. szólalt fel, aki hangsúlyozta, hogy az idomító nem érhet el eredményt tenyésztő nélkül, mert a tenyésztő adja a kutyát, amelyet azután az idomító a maga céljának megfelelően kitanít.

A M. D. mint első sorban tenyésztő-egyesület örömmel áll a M. R. V. E. mellé, mert a két egyesület munkája egymást kiegészíti s így hamarabb elérhető lesz mindkettőnk közös ideálja: a tenyésztésben és használatban egyaránt kiváló kutya.

Kelemen Emil arra hívja fel a figyelmet, hogy a német juhász-eben és dobermann kívül még kiváló fajták is vannak, így az airedale, terrier, a rottweiler és újabban a német boxer, a magyar fajtákról, amelyek mint a szűz talaj, még megművelésre várnak, nem is szólva.

Ezután Datky dr. ismertette az alapszabályokat s a közgyűlés a következő tisztikart választotta meg:

Elnök: Török János dr. r. főparancsnok. **Társelnökök:** Berényi János gróf (ügyvezető), Raitsits Emil dr. és Wirker Béla ny. ezredes. **Alrelnökök:** Gergelyffy Gábor dr. r. tanácsos és Mihalik Jenő őrnagy. **Főtítkár:** Datky Lajos dr. r. kapitány. **Títkár:** Kolonits Ferenc detektívfelügyelő. **II-od títkár:** Barcsák István. **Pénztáros:** Sándor Adám detektívfelügyelő. **Törzskönyvvezető:** Hochstädter József. **Idomítási előadók:** Fekete Károly, Husserl Károly és Kolonits Ferenc. **Allatorvos:** Kerbler Nándor dr., Lovas Zoltán. **Felügyelőbizottság:** Csuppy Antal, Papp Béla dr., Wirker János. **Választmány:** Antal Géza dr., Balogh Rezső, Batizay-Lángh Oszkár, Benedek Géza, Kelemen Emil, Koffoff Olivér dr., László Berthold dr., Quassinger Ödön, Seitz József, Szeless Pál dr.

Ezután az elnöklést az újonnan megválasztott Berényi János gróf vette át, aki rendkívül tartalmas beszédben mutatott rá az állatpszichiáter szemével arra a területre, amelyen az egyesület munkálkodni akar. Indítványára a közgyűlés Datky főtítkárnak és Kolonits Ferencnek jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. A közgyűlés részint a magyar kynológia, részint a rendőrkutya-ügy körül szerzett érdemeikért az egyesület dísztagjaivá választotta: újvári Cseh Ödön rendőrfelügyelőt, Meszlényi Pál ny. főispánt és Raitsits Emil dr. tanárt, lapunk szerkesztőjét.

Az Orsz. Magy. Foxterrier- és Tacskótenyésztők Egyesületétől.

Sátoraljaújhely.

FELHÍVÁS.

Tagtársaink közül többen panasz tárgyává tették, hogy az „A Természet” című folyóiratot, mely egyesületünk hivatalos lapja, nem kapják, holott arra előfizettek. Eziránt kérdést intéztem a lap kiadóhivatalához, ahonnan azon felvilágosítást kaptam, hogy „a folyóirat minden tagnak elküldetett”, de arra tagtársaink közül többen nem fizettek elő, miért is a lap küldése az illetők részére megszűnt.

Miután egyesületünket érdeklő minden közleményt e lapban tesszük közzé, felkérem az egyesület tagjait, hogy e lapra saját érdekükben előfizetni szíveskedjenek.

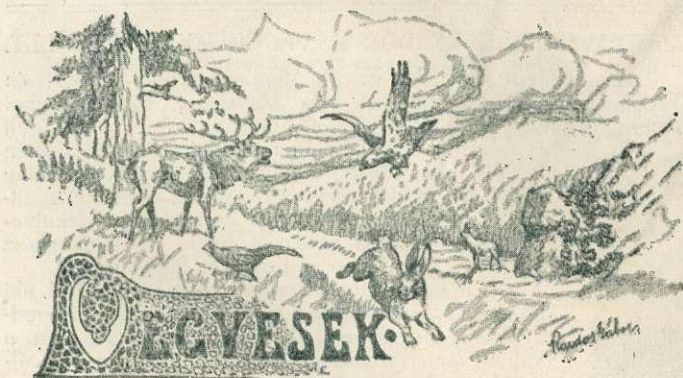
Ezúttal közlöm, hogy az 1925. évi tagsági díjunk 6 aranykorona.

Végül felkérem mindazokat, akik a folyó és 1923. évi tagdíjukat nem egyenlítették ki, azt hozzám juttatni szíveskedjenek, mert akik 1925. évi január hó 31-ig ki nem egyenlítik, azoknak hátralékos tagdíját, közgyűlésünk határozata értelmében, az egyesület ügyésze fogja behajtatni.

Hazafias üdvözléssel

Sátoraljaújhely, 1924. december 2.

Görgey Géza
ügyvezető elnök.

Levél New-Yorkból. Lapunk szerkesztősége a következő igen kedves levelet kapta kézhez, amelyet az alábbiakban közlünk:

Tisztelt Uram! A multheti postával kaptam egy mutatvány-számot „A Természet” lapból. Nem tudom kinek megköszönni azt a végtelen szívességet, mert nem is tudom elgondolni, hogy ki szerezte nekem azt az örömet ezen lap elküldésével. Bár akárcsak légyen is, nagyon megörvendeztetett. Levelemhez csatoltan küldök 2 dollárt „A Természet” előfizetésére, mit szíveskednének nekem rendesen megküldeni.

Szívélyes üdvözléssel Mr. L. Dencz.

Pesterzsébeti Ifjúsági Állatvédő-Egyesület ünnepélye. Kitünően sikerült ünnepélyt rendezett a Pesterzsébeti polgári leányiskola, Koncs Sándorné és Koncs Margit tanárnők vezetésével. A 12 számú ünnepély táncokból, szindarabokból, előképekből és szavalatokból állott és osztatlan tetszést aratott. Az állatvédelem céljait szolgáló kitünően sikerült ünnepély tiszta jövedelmét az állatvédő-egyesület kapta meg. Egyik fénypontja a 10 éves Dessewffy Flórika bohóctánca volt. A táncokat Koncs Margit tanárnő tanította be, kinek ezúton is köszönetünket fejezzük ki.

Az országos vadászati kongresszust előkészítő bizottság december 9-én alakult meg.

A főbizottság elnökeül Somsich Tihamér grótot és Szilágyi Viktor dr.-t, jegyzőkül pedig Okolicsányi Gyulát és Weinek Károly dr.-t választották meg. Nagy László nagy vonásokban ismertette a kongresszus anyagát, melynek feldolgozására három albizottság alakítását indítványozta.

Az indítványt az értekezlet egyhangúlag elfogadta s nyomban megalakította a vadászati, jogi, és közigazgatási albizottságokat. A vadászati albizottság elnökeül Somsich Tihamér grótot és Szilágyi Viktor dr.-t, a jogi albizottság elnökeül Hammersberg Géza dr.-t és Szilágyi Viktor dr.-t, a közigazgatási albizottság elnökeül pedig csécsi Nagy Imrét és Gy. Takách Gyulát választották meg. A bizottságok minden kedden a „Hubertus” Országos Magyar Vadászati Védegylet társashelyiségében (Gellért-szálló) tartják üléseiket.

Megnyílt a „Hubertus” társaskör. December 9-én a tagok és családtagjaik élénk érdeklődése mellett nyílt meg a „Hubertus” Országos Magyar Vadászati Védegyletnek a Gellért-szállóban levő körhelyisége. Az avató beszédet Festetics Pál gróf mondotta majd nemes Conrad Gyula tartott igen érdekes előadást az állat-preparálásról és a vadászszobák díszítéséről.

Az igazgatóság értesíti a tagtársakat, hogy a hivatalos összejövetelek minden kedden tartanak s ilyenkor 1/26 órai kezdettel egyik-másik tagtársunk előadást tart a vadászat körébe tartozó valamely aktuális vagy érdekes és hasznos kérdéssről. Társashelyiségünk teljesen elkülönített, csendes, kitünően fűtött, amely szerény mivoltában is kedves, meleg otthont nyújt. Bel- és külföldi szaklapok állanak rendelkezésre, később könyvtárunkat is kiépítjük.

Kérjük tagjainkat, jöjjenek, látogassák szorgalmasan társaskörünket, forrjunk össze a vadászszolidaritás vaseségében, mert csak így leszünk elég erősek ahhoz, hogy az egyesület által kitűzött vadgazdasági és vadászati kulturai célok megvalósuljanak. 1924. december 30-án Raitsits Emil dr. a „Vadbetegségekről” általánosságban és utána Festetics Pál gr. „A hajtóvadászatok rendezéséről” érdekes előadást tartott.

A „Hubertus” Országos Magyar Vadászati Védegylet igazgatósága kéri azon tagtársakat, akik a múlt évre tagdíjjaikat (80.050 korona) még nem fizették be, szíveskedjenek ebbeli kötelezettségüknek e hó folyamán okvetlen eleget tenni. Különösen szól ez a vidéki tagtársaknak, mert a helybeliek legnagyobb része már a tagdíját régen lerőta.

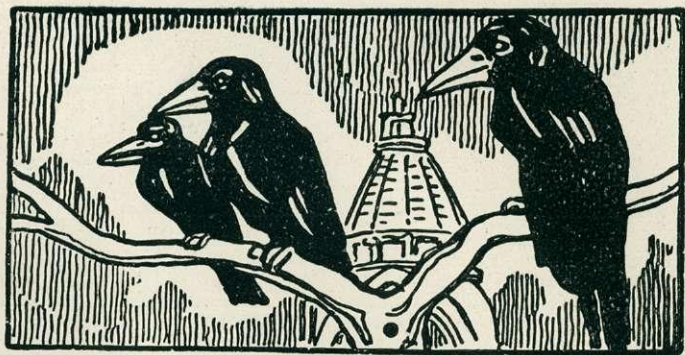
Azok ellen, akik kötelességükről az ismételt felhívás dacára is megfelelnek, az alapszabály erre vonatkozó rendelkezéseit leszünk kénytelenek igénybevenni.

Agancskiállítás. A Nemzeti Vadászati Védegylet gróf Ráday Gedeon elnöklete alatt a napokban tartott gyűlésen elhatározta, hogy az 1925. év május havában a Mezőgazdasági Múzeumban vadászati áruminta kiállítással kapcsolatos agancskiállítást rendez.

Kiállíthatók lesznek: szarvas és őzagancsok, dämvadlapátok, zergekampók, vadkanagyarak, kitömött állatok stb., valamint a különféle hazai vadászati cikkek.

A Nemzeti Vadászati Védegylet elnöksége (Budapest, IV., Petőfi Sándor-u. 10.) arra kéri a kiállítani szándékozó vadászokat, hogy ebbeli szándékukat a kiállítandó tárgyak megjelölése mellett mielőbb jelentsék be az elnökség címére. A kiállítandó tárgyak vasúti költségeit az egyesület fogja viselni.

MI-ÚJSÁG AZ-ÁLLAT- KERTBEN?

BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1925.

XII. évfolyam. 1-2. szám.

Január 1.-15.

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE

Az állat- és növénykert igazgatóságának
közreműködésével szerkeszti:
RAITSITS EMIL DR.

Megjelen mint az „A TERMÉSZET”
:o: :o: :o: melléklapja :o: :o: :o:

HIREK

***

A kitelepített európai bölények. A visegrádi királyi vadaskertbe kitelepített európai bölényeknél Mancsi tehéne a reményteljes állapotot észlelik, evvel szemben a Vilma és Szegfű üszőn még a vemhesség tünetei nem láthatók. A bölénykitelepítés eredményességének fokozása miatt, egy idegenvérű európai bölénybika beszerzése miatt tárgyalások folynak, mely a legnagyobb valószínűség mellett csere útján lesz keresztülvihető. Bölénybikára vonatkozólag külföldről a magyar királyi vadász hivatal főnöke, nemeskéri Kiss Géza már ajánlatot kapott, erre vonatkozólag az állatkert vezetősége a főváros tanácsához javaslatot felterjeszt. A bölénycsere a legnagyobb valószínűség mellett a tavaszi hónapokban végrehajtható lesz.

Téli sport az állatkertben. A hideg időjárás állandósulásával az állatkerti korcsolyapályán nagy az élénkség. Minden jégnapon a korcsolyázó közönséget katonazenekar vidítja. A közönség tömegesen váltja ki az állatkerti bérletjegyeket.

Vadmalacot kér az állatkert. A kömmün idejében az állatkertünkbe hurcolt sertésvész folytán a vaddisznó-állományunk teljesen kipusztult. Azóta sajnos, nem voltunk abban a helyzetben, hogy vaddisznót beszerezhessünk. Most a magyar vadász-

közönség hathatós pártfogását kérjük, amidőn a vadászterületükön befogott szopós vagy fiatal vadmalacot kérünk. A vadmalacokon kívül szívesen veszi állatkertünk, ha kisebb ragadozóvadat ajándékba kaphatunk.

Rackajuh. Az állatkert igazgatósága három rackaanyaállatot és egy rackakost vásárolna. Szíves ajánlatot kérünk az állatkert címére.

A fókák beszerzése. Az állatkert vezetősége már régen szeretett volna fókákat beszerezni, hogy a fókátó a nagyközönségnek újból kedvenc látványossága legyen. A fókák beszerzésére vonatkozólag a tárgyalások folynak. A fókák tartása nem oly egyszerű, mint azt az első pillanatban hinnők, mert a fókák részére külön kell a Keleti-tengerből halakat hozatni. A régebbi időben minden nap gyorsvonattal érkezett meg a tengeri halszállítmány. Most is evvel a tervvel foglalkozik az állatkertünk vezetősége. A legnagyobb valószínűség mellett, mert a schönbrunni állatkert is halakat fog beszerezni a fókák etetésére, a halakat naponta a bécsi hajó fogja állatkertünknek szállítani. Amint a fókavásár megtörtént, a nagyközönséget idejében értesíteni fogjuk.

Az állatkerti alsó aquarium. Tengeri halak, illetőleg tengeri állatok hiányában az állatkert vezetősége az alsó aquariumot jobb jövő reményében, mint köztudomású, bezárta. A

külföldi államokkal a kereskedelmi forgalom megindult, így állatkertünk vezetősége sem akar visszamaradni. Auer Károly állatkerti felügyelőt Fiuméba és Triesztbe küldi, hogy megkezdje a tárgyalásokat a tengeri állatok beszerzésének és szállításának módozatai miatt, Amint sikerül tengeri állatokat beszerezni, úgy az alsó aquariumot újból megnyitjuk.

Kiss Dezső: „Hazám” című verskötetete nyomdatechnikai okokból január hó végén hagyja el a sajtót, amikor az előfizetők a tartalmas és csinos formájú könyvet megkapják. A verskötetet ára 40.000 korona, mely lapunk kiadóhivatala útján is megrendelhető.

A vizsla és tanítása. Minden magyar vadászember örömmel fogja fogadni Ötvös Balázs új könyvét, mely *A vizsla és tanítása* címmel most jelent meg. A legkitünőbb magyar vizslaszakértő vadászok egyike ismerteti benne vonzó formában mindazt, amit a vizsláról, annak különböző fajtáiról, azok testi és szellemi tulajdonságairól, tanításának módjáról, használhatóságáról s mindezt magyar vadász szempontjából tudni kell. A könyvhöz a magyar vadászirodalom nagymestere, Bársony István írt melegen ajánló előszót. A Franklin-Társulat igen szép kiállításban bocsátja közre a könyvet. Ára 56.000 K.

Akinek az előfizetése lejárt, az szíveskedjék a mellékelt utalványon az előfizetési díjat beküldeni, nehogy a lap szétküldését beszüntessük

:: A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL dr. ::

Az apróhirdetés egyszeri megjelenése 10.000 korona

➡ Csakis válaszbélyeg beküldése esetén felelünk ➡

„A Természet” előfizetési ára félévre 30.000 korona.

Természetudományi Közlöny. Szerkeszti: *Ilosvay Lajos* közreműködésével *Gorka Sándor*. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Eszterházy-u. 16.

„Magyar Foxterrier-Tenyésztők Egyesülete” Budapest, Állatorvosi főiskola poliklinikája, VII., Rottenbiller-utca 23–25. Telefon: József 8–30.

Országos Vizsla-Club igazgatósága Budapest, VIII., Nap-u. 4. Telefon: József: 4–14.

Magyar Foxterrier- és Tacskótenyésztők Országos Egyesülete. Székhely: Sátoraljaújhely.

„Magyar Dobermannok” kutyás összejelüket „Vörösbéka” vendéglő (L. Krisztina-körút 107. Karátsonyi-utca mellett) külön termében tartják minden hó első csütörtökjén 1/20 órakor. — Törzskönyvvezető: *Hochstädter József*, II., Ilona-utca 14.

Magyar Nemes Kanáritenyésztők Országos Egylete. Székhely: Budapest. VII., Wesselényi-utca 27.

Budapesti Aquarium- és Terrarium-Egyesület magyar természetbarátok társasága összejelüket a *Schmidhofer*-féle vendéglő (II., Fő-u. 8.) különtermében tartja.

Állatbarátok lépjenek be az *Állatvédőegyesületbe*, Budapest, IX., Ernő-u. 13.

Díszhalak kaphatók az állatkert aquáriumban.

Pálmákat a legelőnyösebben vásárolhat az állatkert pálmaházában.

Elsőrangú foxterrier, kuvaszkutyák kaphatók az állatkertben.

Drótszőrű foxterrier, 12 hetes kölykök eladók. Anyjuk: *Animó Boris Ch.* és kot. *Ch. Archimedes*, Borcsa Balaton. Apjuk: *Ch. Filkó* cserehát. Válaszbélyeg. *Krajnyák Dezső Új-diósgyőr*.

Drótszőrű foxterrier fedező kan „*Boy v. Puti*” (apja: *Rauhgraf v. Haltertal*, anyja: *Baby Johannesstein*): fedezetési díj 500.000 K, a M. F. T. E. tagok foxterrierjei részére 50% engedmény. Tulajdonos: *Piller Károly* Budapest VII., Miksa-utca 8., f. 3.

Derű-Állatkert, drótszőrű foxterrier szuka, két éves (apja *Lágymányos Detektor*, anyja: *Fene Lány II. of Pamuk*); *Matador Barones* simaszőrű, egy éves foxterrier szuka (apja: *Leo v. Degermoos*, anyja: *Maros Kontes*) eladók. Cím: *Bognár Lajos* VIII., Bérkocsis-utca 35.

Cserkész-Kardos (apja: *Leo v. Degermoos*, anyja: *Pardon Karamel*) simaszőrű, foxterrier kan fedezésre rendelkezésre áll. Cím: *Köves Andor VII., Péterffy Sándor-u. 24.*

A magyar kutyák című könyv kapható a szerzőnél: *Raitsits Emil dr.*, VII., István-út 2. (József 8–30.)

Elsőrangú magyar házőrző kuvasz kutyák kaphatók az Állatkertben.

Bernáthegy fajtisza kölyök kutyák eladók: *Orbán*, dohánytözsde, Városliget. (Barokaldi cirkusz mögött.)

Simaszőrű foxterrier kutyák, elsőrangú leszármazásúak, kaphatók az Állatkert tenyésztelén.

Rókaikat szívesen vesz át az Állatkert igazgatósága.

Máltai selyempincserkölykek kaphatók *Pesterzsébeten*, Határ-út 98. — Szöllősi.

EBKIÁLLÍTÁS BUDAPESTEN, az Állatorvosi főiskola területén 1925. május 3-án.

Angliából importált elsőrangú simaszőrű foxterrier kan, *Flying Fox* (*Drumlee Ringleader-Disgrace*) megegyezés szerint fedez. A feltételek megtudhatók a tulajdonosnál: *Bernthaler Béla* (Budapest, IX., Mátyás-u. 18.).

Cserkészkölyök, elsőrangú simaszőrű fedezőkan, apja: *Lágymányos Detector*, anyja: *Pardon Caramel*. Fedezési feltételek: *Hufnagel György III.*, Berend-u. 1.

„Cserkész Komisz” Derby- és Vándordíj győztes (1924) fedeztetésre rendelkezésre áll. *Ruwald Gyula* (VI., Szív-u. 28.)

Selyempincser kutyakölyök kapható *Böhm Oszkár dr.*, VI. ker., Bajza-utca 4. címen.

Drótszőrű foxterrier-kölykek kaphatók *Prokopius Ernő, Soroksár* (Bucka-erdő) címen.

Magyar juhász kutyák törzskönyvezését tudományos nézőpontból végrehajtja hétköznapokon d. e. az állatorvosi főiskola poliklinikája (VII., István-út 2., telefon: József 8–30.). A törzskönyvezés díjtalan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Mr. L. D. New-York: Kedves sorait köszönettel vettük kézhez és a továbbiakban is pártfogását kérjük; lapunk terjesztését szíves figyelmébe ajánlván, maradunk hazafias üdvözlettel. A német juhász kutyákkal, illetőleg a rendőrkutyákkal a Magyarországi Rendőr- és Védőkutya Egyesület foglalkozik. Címe: *Datky Lajos* rendőrkapitány Budapest, Rendőrfőkapitányság.

Munkatársainknak: Boldog új esztendőt! Hathatós pártfogásukat a továbbiakban is kérjük. Az időszaki és aktuális közleményeknek idejében való beküldését kérjük, hogy azokat már jó előre beoszthassuk közlés végett.

:: :: A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL dr. :: ::

FROMMER-LILIPUT

MELLÉNYZSEBPISZ TOLY
6'35 mm. kapható

SKABA ÉS PLÖKL

fegyver- és lőszerraktárában
nagyban és kicsinyben

BUDAPEST V, VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 33

Szállítás vásárlási engedély ellenében

HALÁSZATI FELSZERELÉSEK, LAWN-TENNIS-HÁLÓK, GAZDASÁGI KÖTÉLÁRÚK, HEVEDEREK, ZSINEGEK, SZÖVŐFONALAK, SZÖVŐPAMUTOK, LENFONALAK

ÁDÁM MIKSA R.T.-NÁL

FŐÜZLET: IV., FERENC JÓZSEF-RAKPART 6-7
FIÓKÜZLET: VI., THÓKÓLY-ÚT 16

TELEFON JÓZSEF 61-48
TELEFON JÓZSEF 61-17

KÚN SÁNDOR

FESTÉK, KENCE, ZSIRADÉK, KÁTRÁNY
ÉS VEGYITERMÉKEK GYÁRI RAKTÁRA
TELEFON: JÓZSEF 61-23
BUDAPEST IV., FERENC JÓZSEF-RAKPART 18